

Reserapport Södertälje Ornitologiska Förening Härjedalen-Dalarna 9–12 juni 2022

En förväntansfull skara om 8 skådare mötte upp i Södertälje på onsdagskvällen den 8 juni för att inleda färden norrut i minibuss. På halva vägen till vårt kommande basläger i Funäsdalen tog vi en första nattkvist i Rättvik. Med vidunderlig utsikt över Siljan kunde vi koppla av i hotellets bar och smida planer för de kommande dagarna. Torsdag vid lunchtid anlände vi Funäsdalen och kunde checka in i två fina sportlägenheter. Vädret var bra så eftermiddagen spenderades uppe på Flatruets kalvfjällsplatå. Till en början gick det lite trögt med artlistan på den fågelfattiga fjällheden. Ängpiplärkor och stenskvättor är karaktärsarter i biotopen. Snart dök en målarterna, fjällabb, upp med två exemplar. På långt håll sågs sedan de två jaga en pilgrimsfalk. En annan målart, fjällpipare, som hade setts i området dagarna före, sågs dock inte till och skulle visa sig bli svårflörtad även under resten av resan. En småspov, vars revir vi råkat komma in i, visade upp sig fint och spelade vid flera tillfällen. Vi återvände till Funäsdalen för middag med målsättningen att redan samma kväll göra ett försök på dubbelbeckasinspel då prognosen visade vindstilla. På vägen upp mot Flatruet, vid tjärnarna i fjällbjörskogen, såg vi flygande jorduggla på lite håll. Tack vare bra underrättelser, och några andra skådare, kunde vi hitta rätt ställe och i tidiga skymningen smyga oss fram platsen där beckasinerna brukar spela. Redan när vi närmade oss kunde vi se att några fåglar flög in mot "arenan". På bara 10–15 m avstånd stod vi tysta och stilla och kunde se fler och fler fåglar landa och springa fram ur de låga snåren. Omväxlande tog hannarna plats på favorittuvorna och framförde sitt mycket speciella spel. Efter ca 20 minuter kom regnet. Vi hade tur som hann fånga spelet under en god stund.

Efter en gnutta sovmorgon började vi fredagens skådning med att åter rulla upp mot Flatruet. Förmiddagen skulle vi lägga vid småtjärnarna uppe på kalvfjället. Nära vägen fick vi in såväl en nordlig gulärta som en dalripa. Redan i en av de närmaste tjärnarna hittade vi två smalnäbbade simsnäppor som visade upp sig fint. Här fanns även vackra brushanar i olikfärgade praktdräkter samt spelande kärrensäppor. Här fick vi även fina närobsar på en hane lappsparv som vi även kunde höra sjungande. Ett par fjällabb hade sitt revir i området och kunde ses mycket fint under hela turen. Lunchen intogs vid en vacker fors i Skärkdalen som ligger i dalgången norr om Flatruet.

På fredagens eftermiddag gick turen till Kesudalen väster om Ljungdalen där en stor parkering för vandring upp mot Helagsmassivet finns. Vandringsleden går genom fjällbjörkskog längs en å som är utlopp från en sjö längre in i dalen. Rapporten om häckande hökuggla hade kommit från området. Från parkeringen kunde vi på långt håll se ett fjällvråksbo på en klippfylla. En av vråkarna flög fint längs klippväggen omgiven av flera tornfalkar. Det var full fart på fågelsången denna varma dag med arter som bergfink, rödstjärt, lövsångare, trädpiplärka, järnsparv och rödvingetrast. Vid sjön hade vi mycket fina observationer av blåhake och kunde njuta av sången från "fjällens näktergal". Här fanns även gråsiska, vadare i form av gluttsnäppa och drillsnäppa samt gulärta längs stranden. På sjön storlom och ett par med hane och hona sjöorre. En strömstare ilade fram längs vattnet och på tillbakavägen drog ett par morkullor knorrande över våra huvuden flera varv. Någon hökuggla hittade vi inte här men denna skulle vi få se senare.

Hane lappsparr på Flatruet.
Foto: Petter Kylefors

I den sena eftermiddagen gick färden mot Storsjöområdet där första stopp blev vid ett våtmarksområde som bevakas av två olika fågeltorn. Karaktärsart här var häckande dvärgmåsar med flera tiotals par. Deras milda läten satte stämningen på platsen. En riktigt fin observation av en smålom på spegelblankt vatten med mörk bakgrund förgyllde. Kvällens middag skulle intas på Storsjö fiskecamp där vi fick en sen bordsbokning på grund av att vår västliga grannklubb hunnit före. Vi fick därför spendera lite tid inne i det lilla samhället Storsjö där en damm vid kyrkan hyste en mindre koloni svarthakedopping. En silvertärna kom lite oväntat in och tog några varv över dammen.

På vägen hem i sena kvällen fick en stor rovfågel på en ledningsstolpe upp pulsen. Efter snabbstopp med bussen hann vi se att det var en ung kungsrör som blev trakasserad av en jorduggla. En ganska speciell observation. I kvällsljuset i fjällbjörkskogen sågs ytterligare en flygande jorduggla samt en dalripa i väggkanten.

På lördagsmorgonen var det dags för ett försök på en av de viktigaste målarterna, lavskrika. Vid Fjällkällans stugby väster om Funäsdalen finns det regelbundna rapporter varför vi satsade på en tur dit. Längs en fin skogsväg hittades efter en stund en skrika och det tog inte många minuter innan det var ett helt gäng om 10–12 st. Vi hade preppat med prickig korv och det var inga svårigheter att få de orädda och sällskapliga fåglarna att landa på våra händer och hämta korvbitar. Stilenligt fanns talltita och domherre i den fina fjällnära skogen.

Efter morgonen vid lavskrikorna var det dags att jobba vidare på fjällpipare uppe på Flatruet. Ljungpipare fanns med flera lättsedda individer men fjällpiparna gäckade oss fortsatt. I ett sankt område med låga viden fick vi återigen mycket fina obsar på blåhake, här även spelflygande. Värt att nämna är också vilken karaktärsart göken är i den här miljön. Gökar är mer eller mindre hörda och synliga hela tiden. Under den ganska långa promenaden fick vi en rejäl regnskur över oss och fler var på ingång. Vi lyckades precis nå tillbaka till bilen innan andra skuren och beslutade att återbesöka Skärkdalen där ett fallfärdigt öppet skjul fick bli matsal för lunchen. På eftermiddagen besökte vi ett annat stugområde, väster om Ljungdalen, där tretåig hackspett hade setts.

Längs vägen dit passerade vi en tjäderhöna som gick fint längs grusvägen. En längre väntan på den tretåige samt en tur genom den vackra gammelskogen blev dock resultatlös förutom några av de vanliga arterna att komplettera reselistan med, t ex grå flugsnappare. Framåt kvällen drog vi oss åter söderut med ett framgångsrikt stopp i fjällbjörkskogen på Flatruets norra sluttning. En hökuggla jagade i det halvöppna landskapet. Vi hade spridit ut oss och alla fick tyvärr inte se ugglan lika bra som andra. Vid ett vattendrag som passerade under vägen höll en forsärla till.

Blåhake i Kesudalen.
Foto: Fredrik Lundberg

Eftersom vi fortfarande inte lyckats se fjällpipare beslutade vi att ta tidig kväll för att kunna lämna Funäsdalen tidigt på söndagsmorgonen och på tips från ett annat skådargång åka ner till Nipfjället nära Idre i norra Dalarna. Den kurviga men vackra vägen mot Idre bjöd på fina landskapsvyer under färden. En orrhöna smög i vägkanten och efter ett kort stopp hade alla fått en fin obs. Väl framme vid Nipfjällets sommarparkering uppe på kalfjället mötte oss en frisk vind när vi klev ur bussen efter ett par timmars körning. Vi hade haft tur de tidigare dagarna med mycket lätta vindar även på kalfjället. En rundtur på den lilla kalfjällshättan, på bred front med full fokus på fjällpipare, gav återigen ingen utdelning. Fjällpiparen ville inte samarbeta på de här resan. En lokal till fanns i planen på färden söderut. Vid Fulufjällets nationalpark, helt nära besökscentrumet med naturrum, har jaktfalk häckat flera år. Detta år hade falkarna flyttat ner från klippan och övertagit ett korpbo i ett träd. Efter tips från naturrum hittade vi platsen där boet kunde ses. En stor dramatik hade dock utspelat sig just innan vår ankomst. En grupp unga skådare hade i realtid sett boet rasa ner i en stark vindby. En ringmärkare blev ditringd och i väntan på hans ankomst kunde vi se och höra det oroliga falkparets rörelser kring boet. Ungarna konstaterades ha klarat fallet ner i bärriset oskadda och de var så stora att de bedömdes klara sig sittande lågt men öppet där föräldrarna kunde mata dem.

Efter lunch och våfflor vid naturrum inleddes hemfärden och vi kunde summera 91 arter för hela resan och en lång rad mycket fina upplevelser i trevligt sällskap. Några reflektioner kring artlistan, som finns publicerad separat på StjOF's hemsida, är att en stor del av tiden i fält lades på kalfjället. Hade resan varit längre skulle mer tid kunnat läggas i fjällbjörkskogen och i barrskogen. Arter som ringtrast, varfågel, tretåig hackspett, gråspett och blå kärrhöken men även fjällarter som fjällripa, stenfalk och fjällpipare får bli utmaningar till en eventuell nästa resa.